

Kubik Anna

Az én mesém

Ablonczy Lászlónak

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy Üveghegyen túlról a fővárosba költözött fiatal Lány, aki hatalmas öntudattal bírt, mint a maiak, és igen kevés valódi tudással, mint a maiak! Kislány korában egy Herenden készült mandolinózó komédiásné, bizonyos Déryné ifiasszony világította meg esténként apró lámpás formájában álom előtti legmerészebb ábrándjait, így arra gondolt, hogy ezt a „lélekgyújtogatást” ő is szívesen kipróbálná... Mondanivalója volt bőven, bár megfogalmazni nem tudta volna, mégis majd szétfeszítette. A Színműn aztán volt mestere kettő is, kikre ma is hálás szívvel gondol: valódi, toleráns szeretetre Kazimír, szigorú, igényes szakmaiságra Iglódi tanította. Negyedévesen már főszerepet is játszhatott igazi, felnőtt színpadon, a sok csatát megélt Budai Várban. Megannyi szépet le is írtak róla rögtön, dicsérték derékig érő, valódi vörös haját, vékony derekát. Nem örült mégsem, úgy érezte, ő nem ezért lett színész-nő. Majd már diplomával a zsebében elragadta „vadul zilálva / a szédülő körforgatag”, a Kosztolányi megénekelte színes pokol hintáján hajtott előre, s körbe-körbe. Am hamarosan telített lett a levegő, sok a kör, mindig csak kicsivel a föld fölött, mindig vízszintesen... Nagy és súlyos főszerepek terhe nyomta már ugyan addig erősnek hitt vállait, ám az „ősi ház tüzét” odahagyó lány fél árván csetlett-botlott, bizonytalankodott a „sík mezőben hármasság út” porában. Egyáltalán az útelágazások megsokasodtak színpadon és a való életben... Ezért nyilatkozni sem akart az akkori fő-fő színházi lap Újságírójának, aki pedig nem a megszokott, hihetetlen felületes, unalmas semmit mondásra kérte-kérdezgette szokatlan szívóssággal, részletességgel, nem átlagos figyelemmel. Ebből a nem-akarásból született meg mégis a Lány szakmai életének leginspirálóbb újságcikke, amely még ma is lökdösi előre, nem ereszti, nem hagyja, mesés képzavarral élve: ez volt az ő hamuban sült pogácsája! Keretezi negyvenéves szakmai éltét a „Licum-fa” szimbolikája – ez volt ama nevezetes írás címe! Hisz manapság épp úgy adódott, hogy minden nap elmegy a Fa előtt, persze, csak miután a Nagy Templomnak köszön (ahogy Szabó Magda tette egykor), az ökumené jegyében, Debrecenbe szédülve „Thália varjas társadalma” elől!

KUBIK ANNA (1957) Kossuth- és Jászai Mari-díjas színművésznő, érdemes művész.

Sok-sok ihletett találkozásra emlékszik vissza a Lány, tartalmas baráti beszélgetésre Újságíróval s az ő másik felével, a csodálatos-okos asszonnyal, Magdával! Második diplomáját így náluk szerezte, doktoribbhoz nem juthatott volna sehol, mint az ő piciny kis lakásukban, Tamási Áron foteljébe süppedve, örök szegényben hiányos műveltsége miatt. Ám ők Pilinszky alázatát példázták neki, Csontvári földön kívüli és feletti szakralitását, Harag György színházát éltették, Tamási Áron szellemi őrségét, az értelmiség felelősségét emlegették... Füst Milánnal figyelmeztették: „anyád nyelvét bízták rád a századok. S azt meg kell védened!” Bartók zenéjének egyetemes voltát hírelték, az ősi magyar jelképvilágra az elhallgatott Lükő Gábor könyvével nyitogatták (amit akkor még kapni sem lehetett) szellemét, a mindenkori Nemzeti Színház „nemzet lelke” voltáról kongatták a harangot, Marosszentimre templomától Párizsig utaztatták a „kert” közös álmában... Fontos nemzeti ügyek mentén kiállásra szólították, lakiteleki, történelmi találkozóra invitálták! A hajdan Újságíró aztán szemfüles és kitartó Krónikása lett, magánegyetemi kurzusuk mellett, a hetedhétországi Lány és kortársai több évtizedes szolgálatának, akkor is, amikor más „szakírók” kizárólag a divatos, belterjes színi körök komédiáisait éltették váltig, sztárolták, reklámozták rogyásig.

Hogyan, s ugyan mivel lehetne ezt vajon, meghálálni, megköszönni, kedves Ablonczy Laci? Mert hát hősnő csak úgy lehet valaki a színpadon, de az életben is, ha valaki ráosztja ezt a szerepet.

Az egykori hitvita igazság-botjából terebélyes fa nőtt mára a cívisvárosban! A Lány is sokat gazdagodott azóta lélekben, években, ámuldozott óriásokon, csatázott boszorkányokkal, incselkedett tündérekkel, életfájának összegabalyodott gallyai sokszor sebeztek véresre, de csak kapaszkodik egyre az ágak közt, csodára várva. Onnan báméskodik felfelé irgalmat remélve, s onnan pislog lefelé is, egyre növekvő aggodalommal szívében, hisz a Krónikás-Író ma is állandóan arra figyelmezteti Kisfaludy Sándor énekével: „A magyar csak addig élhet, / Míg a nyelve és szive / Magyar marad: Vége neki, / Ha magának nem hive.”

Csokonai Színház, Debrecen
2020. szeptember 12.